

Міністерство освіти і науки України Український державний університет
залізничного транспорту
ННЦГО
кафедра іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Освітнього рівня «магістр» на тему
«Мотив спокути у творах В.Скотта та С.Колріджа»

Виконала: студентка групи 121-ППТГ-Д23
спеціальності 035 Філологія освітньої
програми «Професійний переклад в
транспортній галузі»

Малько Дар'я Дмитрівна

Керівник: к.ф.н., доц. Антонова В.Ф.

Рецензент: к.ф.н., доц. Кравець О.М.

Харків – 2024

Український державний університет залізничного транспорту

ННЦГО

Кафедра іноземних мов

Другий (магістерський) освітній рівень

Спеціальність 035 Філологія

Освітня програма: Професійний переклад у транспортній галузі

Затверджено на засіданні кафедри іноземних мов

Протокол № 10 від 20.05.2024 р.

Завідувач кафедри

Нешко С.І.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Малько Дар'ї Дмитрівни

Тема роботи: *«Мотив як літературознавча категорія»*

Керівник роботи: *Антонова В.Ф., к.ф.н., доцент*

Строк подання студентом роботи: *10 січня 2025 року*

Дата видачі завдання: *20 травня 2024 року*

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Строк виконання	Примітка
1	Вибір теми кваліфікаційної магістерської роботи, визначення мети і завдання. Обґрунтування актуальності теми.	10.05.2024	
2	Складання календарного плану роботи та його затвердження. Затвердження завдання на роботу.	20.05.2024	
3	Аналіз наукових джерел з теми дослідження.	до 10.09.2024	
4	Написання першого розділу роботи	до 30.09.2024	
5	Подання керівнику першого розділу на перевірку	до 05.10.2024	
6	Написання другого розділу роботи	до 31.10.2024	
7	Подання керівнику другого розділу на перевірку	до 05.11.2024	
8	Написання вступу, висновків і рекомендацій до роботи	до 15.11.2024	
9	Оформлення	до 30.11.2024	
10	Подання кваліфікаційної роботи керівнику на рецензування	до 05.12.2024	
11	Рецензування та перевірка на плагіат	до 10.12.2024	
12	Складання тексту виступу та презентації	до 05.01.2025	
13	Подання роботи ЕК (на кафедрі)	до 10.01.2025	
14	Захист роботи перед ЕК	16-18 січня 2025	

Студент

Малько Д.Д.

Керівник роботи

Антонова В.Ф.

АНОТАЦІЯ

Малько Д.Д. Мотив спокути у творах В. Скотта та С. Колріджа. Кваліфікаційна робота освітнього рівня «магістр». На правах рукопису. Спеціальність – 035 Філологія, спеціалізація – 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська. Харків, 2024.

Робота присвячена дослідженню ключових аспектів мотиву спокути в англійській літературі доби романтизму на прикладі творчості В. Скотта та С. Колріджа. Перед початком дослідницької діяльності було визначено, що данна проблема не була у фокусі наукових досліджень та наукової розвідки раніше. Під час проведення розгляду теми вивчення було проаналізовано проблему трактування мотиву спокути в історичних та соціокультурних контекстах. На основі аналізу творчості В. Скотта та С. Колріджа узагальнено поняття мотиву, як літературної категорії, та визначено його функції.

Ключові слова: мотив, англійська література, Романтизм, ідея спокути в літературі, балада, англійський романтизм, поезія.

ABSTRACT

Malko D.D. Redemption motives in the works of W. Scott and S. Coleridge. Qualification work of the educational level “Master”. As a manuscript. Speciality – 035 Philology, Specialization – 035.041 Germanic languages and literature (translation included), first language– English. Kharkiv, 2024.

The work is devoted to the study of the key aspects of the motif of redemption in English literature of the era of romanticism, using the example of the works of W. Scott and S. Coleridge. Before starting the research activity, it was determined that this problem had not been the focus of scientific research and scientific intelligence before. During the consideration of the topic of study, the problem of interpretation of the motive of atonement in historical and sociocultural contexts was analyzed. Based on the analysis of the work of W. Scott and S. Coleridge, the concept of motif as a literary category is generalized and its functions are defined.

Keywords: motive, English literature, Romanticism, redemption idea in literature, ballad, English Romanticism, poetry.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. МОТИВ ЯК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА КАТЕГОРІЯ	7
Поняття мотиву в літературі	7
Мотив в епоху Романтизму	17
Мотив в англійському Романтизмі	28
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. ВІДОБРАЖЕННЯ МОТИВУ СПОКУТИ У ТВОРАХ В. СКОТТА ТА С. КОЛРІДЖА	38
Мотиви у творах В.Скотта та С.Колріджа	38
Мотиви спокути у творах В.Скотта та С.Колріджа	51
Висновки до розділу 2	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	77
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Мотив спокути є одним із центральних у літературі, оскільки розкриває глибокі духовні, етичні та психологічні аспекти людського існування. Хоча творчість В.Скотта та С.Колріджа активно досліджується в сучасній філології, мотив спокути як ключовий елемент їхніх творів ще не отримав достатньо системного аналізу. Аналіз мотиву спокути у творчості цих авторів допоможе краще зрозуміти специфіку їхніх етичних та естетичних поглядів, а також роль романтичної літератури у формуванні морального світогляду епохи. Зростаючий інтерес до міждисциплінарного підходу та акцент на морально-філософських аспектах художніх текстів роблять цю тему особливо актуальною. Дослідження дозволяє не лише розкрити специфіку авторського осмислення проблеми спокути, але й простежити її вплив на формування культурної парадигми епохи.

Основою для теоретичного осмислення проблематики мотивів стала праця Антоніни Тимченко «Структура мотиву: до питання теоретичного осмислення», в якій було запропоновано розглядати мотив, як багатоаспектний феномен, що включає структурні, функціональні й семантичні компоненти. Ще одним дослідженням, на яке було звернуто увагу, стала робота Марії Заборної «Мотив vs мотив як інтердисциплінарний феномен», де було розглянуто багатовимірну природу мотиву, зокрема його здатність функціонувати на перетині літературознавства, філософії та психології. А КушніровоюТетяною у своїй монографії «Мотив як літературознавча категорія: ознаки і типологія» запропоновано систематизацію мотивів, з акцентом уваги на їхніх ознаках і типах, що надає методологічного інструментарію для подальших досліджень.

Мета дослідження полягає у виявленні своєрідності мотивів спокути у творах В. Скотта С. Колріджа.

Об'єктом дослідження виступає вивчення використання мотивів

спокути для зображення моральних конфліктів і внутрішньої еволюції персонажів.

Предметом дослідження є специфіка його прояву в контексті романтичної естетики, а також порівняння різних підходів до цього мотиву в обох авторів.

Для досягнення поставленої мети було окреслено такі **завдання**:

1. Вивчити поняття «мотиву», його особливості, видитакласифікації.
2. З'ясувати ідейно-естетичні засади романтизму як літературного напрямку.
3. Проаналізувати специфіку зображення моральної боротьби та спокути у творах В. Скотта.
4. Дослідити мотив спокути в поезії С.Колріджа.
5. Визначити подібності та відмінності у трактуванні мотиву спокути у двох авторів.
6. Розкрити символічне значення образів і мотивів, пов'язаних зі спокутою, в контексті творчості романтиків.
7. Висвітлити вплив соціокультурних чинників на формування концепції спокути у творчості обох письменників.

Для досягнення мети дослідження та вирішення конкретних завдань було використано такі **методи**:

- *описовий метод* – для розкриття основних аспектів мотиву спокути в контексті кожного з авторів;
- *порівняльний метод* – для аналізу різних варіантів цього мотиву в текстах В. Скотта та С. Колріджа;
- *лексико-семантичний метод* – для виявлення значення лексичних одиниць, які передають ідею спокути;
- *семантико-стилістичний метод* – для визначення ролі мовних засобів у передачі моральних та психологічних аспектів теми;
- *авто-біографічний метод* – для виявлення певних емоційних та

філософських зрушень в житті авторів, що відображаються в їхній творчості;

- *культурно-історичний метод* – для визначення впливу особливостей національного характеру, соціальних умов, географічних і політичних обставин, економіки та історичної епохи на розвиток образу героїв.

Матеріалом дослідження була поезія Семюела Тейлора Колріджа «The Rime of the Ancient Mariner» (1797-1798), та твори Вольтера Скотта «The Eve Of St. John» (1800) і «The Fire-King» (1801).

Наукова новизна полягає у проведенні комплексного аналізу мотиву спокути у творах В. Скотта та С. Колріджа в компаративному аспекті. Дослідження визначає особливості символіки та художніх прийомів, які використовували автори для зображення моральної боротьби героїв. Вперше розглянуто роль соціокультурних чинників у формуванні концепції спокути в літературі романтизму.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновку, списку джерел і додатка. У вступі обґрунтовано вибір теми, її актуальність, визначено мету, завдання та методи дослідження, розкрито новизну, теоретичну та практичну цінність. У першому розділі розглядаються теоретичні засади вивчення, як загальних мотивів, так і мотивів спокути в контексті романтизму. У другому розділі проводиться аналіз мотиву спокути в романах В. Скотта, висвітлюються особливості його реалізації в контексті соціальних і моральних конфліктів. У висновку узагальнено результати проведеного дослідження, викладено основні висновки та окреслено напрями подальших досліджень. Робота містить 12 ілюстрацій. Загальний обсяг роботи – 85 сторінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аверінцев С. С., Андрєєв М. Л., Гаспаров М. Л., Грінцер П. А., Михайлов А. В. Категорії поетики у зміні літературних епох // Історична поетика. Літературні епохи та типи художньої свідомості. Зб. статей. М.: Спадщина, 1994. С. 3-38.
2. Антофійчук В. І., Нямцу А.С. Проблеми поетики традиційних сюжетів та образів у літературі. – Чернівці: Рута, 1997. – 200 с.
3. Бацевич Ф. С., Кочан І. М. Лінгвістика тексту: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016 – 316 с.
4. Бацевич Ф. С. Філософсько-методологічні засади сучасної лінгвістики: спроба обґрунтування. Мовознавство. Львів, 2006. С. 33–40.
5. Білецький О. Романтизм і натуралізм у французькому театрі ХІХ сторіччя// Зібр. тв.: У 5 т. – Т. 5. – К., 1966. – 321 с.
6. Галич О. А. та інші. Теорія літератури: Підручник / О. А. Галич, В. Н. Назарець, Є. М. Васильєв; За ред. О. А. Галича. – К.: Либідь, 2001. – 488 с.
7. Дмитренко О. В. Проблема вивчення поняття «мотив» в літературознавстві: дис. канд. філол. наук : УДК 82.09. Полтава. 10 с.
8. Заборна, М. С., Дихотомія «Смисл –Текст» в екстраполяції на мотив як лінгвістичну текстову категорію. Вісник Львівського університету. Серія Філологічна. Вип. 70, 2019. С. 154–16.
9. Заборна, М. С., Комунікативно-прагматичні параметри мотивності як аспекту змістової організації тексту. Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Харків. Вип. 48, 2018. С. 153–161.
10. Заборна М. С. Мотив vs мотив як інтердисциплінарний феномен та філологічна проблема : дис. канд. філол. наук : УДК 81.42+82.09. Тернопіль, 2020. 14 с.
11. Кушнірова Т. В. Еволюція мотивів у прозі Андрія Платонова : дис. канд. філол. наук : УДК 821.16. Полтава, 2006. 192 с.

12. Кушнірова, Т. В., Мотив як літературознавча категорія: ознаки і типологія. Вісник ПДПУ ім. В. Г. Короленка. Полтава. Вип. 1 (34), 2004. С. 3–11.
13. Лабащук, О. В. Продуктивність категорії мотиву для структурно-семантичного дослідження сучасного натального нарративу. Матеріали до української етнології / О.В. Лабащук // Київ, 2013. – Вип. 12. С. 136–141.
14. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / голова ред. А. Волков ; Буковинський центр гуманітарних досліджень. - Чернівці : Золоті литаври, 2001. - 634 с. - ISBN 966-7577-88-0.
15. Літературознавчий словник-довідник / Під ред. Р.Т. Гром`як, Ю.І. Ковалів. – К.: “Академія”, 2006. – 752 с.
16. Малько Д. Д. Особливості психологізму у творах В. Скотта та С. Колріджа // Тези 84-ї студентської наукової-технічної конференції / під ред. Каграманян А. О. - Харків, 2024. - С. 577.
17. Наливайко Д. С., Шахова К.О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму: Підручник.— Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2001,— 416 с.
18. Наливайко Д. С. Спільність і своєрідність. Українська література в європейському літературному контексті.— К., 1988.
19. Наливайко Д. С. Стиль напрямку й індивідуальні стилі в реалістичній літературі ХІХ ст. // Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ-початку ХХ ст. – К.: Наукова думка, 1987. – С. 3-42.
20. Ніколенко О.М., Кушнірова Т.В. Мотив та проблеми його вивчення // Еволюція мотивів у прозі Андрія Платонова. – Полтава: ПДПУ, 2006. – С. 7 – 32.
21. Нямцу А.Е., Антофійчук В.І. Проблеми традиції та новаторства у світовій літературі. – Чернівці, 1998. – 208 с.
22. Пархоменко Р. Основні тенденції наукового осмислення поняття «мотив»: функціональний аспект. Молодий вчений. 2022. № 2 (102). С. 99–103.
23. Поліщук О. П. Художнє мислення: естетико-культурологічний дискурс : [монографія] / Олена Поліщук. — К. : Вид. Парапан, 2007. — 208 с.

24. Приходько П. Шевченко і український романтизм 30-50-х рр. ХІХ ст. / П. Приходько. - К. : Вид-во АН УРСР, 1963. - 418 с.
25. Співець. Із світової поезії кінця ХVІІІ - першої половини ХІХ століття : збірка. Київ: Веселка, 1972. - 253 с.
26. Тимченко А. О. Структура мотиву: до питання теоретичного осмислення. Літературознавчі обрії. Праці молодих учених. Випуск 17. Київ : Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 2010. С. 5-8.
27. Ткаченко А. О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підручник. – К.: КНУ, 1998. – 448 с.
28. Ткачук, О. М. Наратологічний словник / Олександр Ткачук ; ред. В. Г. Дончик. – Тернопіль : Астон, 2002. – 173 с.
29. Туриніна О. Л. Психологія творчості : Навч. посіб. – К. : МАУП, 2007. — 160 с. : іл. – Бібліогр. : с. 156–157.
30. Abrams M.H. English Romantic Poets.— Oxford, 1960. — 408 p.
31. Abrams M. H. The Mirror and the Lamp. Romantic Theory and the critical Tradition.— N. Y., 1953. — 420 p.
32. Ashton R. The life of Samuel Taylor Coleridge : a critical biography / R. Ashton. — Cambridge : Blackwell, 1996. — 480 p.
33. Austin F. The language of Wordsworth and Coleridge / F. Austin. — Basingstoke (Hants.); London : Macmillan, 1989. — 204 p.
34. Barth J. R. The symbolic imagination: Coleridge and the romantic tradition / J. R. Barth. — Princeton : Princeton Univ. Press, 1977. — 155 p.
35. Caskey J. D. Samuel Taylor Coleridge: a selective bibliography of criticism / J. D. Caskey, M. Stapper. — Westport (Connecticut, USA): Greenwood press, 1978. — 174 p.
36. Christian Imagery and Symbolism in «The Rime of the Ancient Mariner» 016. Vol. 64. — 233 p.
37. Coleridge S. T. The complete poetical works. Vol. 1 / Samuel Taylor Coleridge. — New York : Adamant Media Corporation, 2007. — 492 p.
38. Courthion P. Romanticism / Pierre Courthion. — New York : Skira / Rizzoli,

1961. —142 p.
39. Dawson J. C. Religion and the Romantic Movement. *Journal of Church and State*. 1985. Vol. 27, no. 1. — 47–63 p.
40. Dekker G. Coleridge and the literature of sensibility / G. Dekker. — London: Vision, 1978. — 270 p.
41. Frye N. A Study of English romanticism. New York, 1968. — 180 p.
42. Furst L. R. Romanticism in perspective. A comparative study of aspects of the romantic movements in England, France and Germany.— London, 1969.
43. Pearson H. Walter Scott: his life and personality / Henry Pearson. — London : Methuen, 1954. — 295 p.
44. Romanticism and religion. The tradition of Coleridge and Wordsworth in the Victorian Church / Stephen Prickett. — Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1976. — 295 p.
45. Romantic bards and British reviewers : a selected ed. of the contemporary reviews of the works of Wordsworth, Coleridge, Byron, Keats and Shelley / ed. by J. O. Hayden. — London : Routledge and Kegan Paul, 1971. — 433 p.
46. Romantic perspectives. The work of Grabbe, Blake, Wordsworth and Coleridge as seen by their contemporaries and by themselves / ed. by Patricia Hodgart and Theodore Redpath. — London : Harrap, 1964. — 272 p.
47. Scott W. Introduction to the Tale of Tamlane, on the Fairies of Popular Superstition / Walter Scott // *Minstrelsy of the Scottish Border* : 4 vols. / ed. T. F. Henderson. — Edinburgh, 1902. — Vol. 2. — 300—405 p.
48. Scott W. The poetical works / Walter Scott. — London ; New York : Warne, 1884. — 629 p.
49. Scott W. Poetical works / Walter Scott. — Leipzig : Amazon's distribution, 2005. — 134 p.
50. Wellek R. A History of Modern Criticism. The Romantic Age. New Haven, 1956. — 450 p.
51. Айвенго – Вальтер Скотт, повний текст твору. Бібліотека української літератури УкрЛіб. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?>

tid=591(дата звернення: 01.12.2024).

52. Дискусіне питання у літературознавстві «мотив». StudFiles. URL: <https://studfile.net/preview/5111333/page:3/> (дата звернення: 29.10.2024).
53. Колрідж, С. Т. Кубла Хан, або Сновидіння [Електронний ресурс] / С. Т. Колрідж // Рівнодення. – Режим доступу: <http://rivnodennya.in.ua/olir/semyuel-tejlor-kolridzh-1772-1834-kubla-han-abo-snovydinnya/> (Дата звернення: 01.12.2024).
54. Легенда старого Моряка – Семюел Тейлор Колрідж, повний текст твору. Бібліотека української літератури УкрЛіб. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=11276> (дата звернення: 24.11.2024).
55. Мотив - сюжет :: MegaLib.com.ua. Електронна бібліотека онлайн MegaLib.com.ua. URL: http://megalib.com.ua/content/73_66_Motiv_sujet.html (дата звернення: 01.11.2024).
56. Мотив OnlyArt. Вірші. Українська Поезія · OnlyArt. URL: https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/motyv/#google_vignette (дата звернення: 01.11.2024).
57. Що таке мотив?. АЗБУКА.ua. URL: <https://azbyka.com.ua/uk/chto-takoe-motiv-opredelenie-i-10-konkretnyh-primerov-iz-literatury/> (дата звернення: 30.10.2024).
58. The Editors of Encyclopaedia Britannica. Romanticism | Definition, Characteristics, Artists, History, Art, Poetry, Literature, & Music | Britannica. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/art/Romanticism> (date of access: 01.11.2024).
59. The Eve Of St. John - The Eve Of St. John Poem by Sir Walter Scott. Poem Hunter. URL: <https://www.poemhunter.com/poem/the-eve-of-st-john/> (date of access: 13.11.2024).
60. Poem: The Fire-King by Sir Walter Scott. PoetryNook.Com: Poem Search Engine, database, & forum for poets. URL: <https://www.poetrynook.com/poem/fire-king> (date of access: 13.11.2024).
61. Theme vs. Motif: Differences and Connections. YourDictionary: Definitions and

Meanings From Over a Dozen Trusted Dictionary Sources. URL: <https://www.yourdictionary.com/articles/theme-motif-differences-connections> (date of access: 01.11.2024).

62. Schiller and Goethe- On Epic and Dramatic Poetry ---Schiller Institute. Schiller Institute and Fidelio Online Home Page. URL: https://archive.schillerinstitute.com/transl/schil_epic_dram.html (date of access: 30.10.2024).
63. Walter Scott Digital Archive: Home Page. Walter Scott Digital Archive. URL: <http://www.walterscott.lib.ed.ac.uk/home.html> (date of access: 29.11.2024)
64. Walter Scott, his Life and Works. Historic UK. URL: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofScotland/Sir-Walter-Scott/> (date of access: 02.11.2024).
65. Waverley Symbols & Motifs | SuperSummary. SuperSummary. URL: <https://www.supersummary.com/waverley/symbols-and-motifs/> (date of access: 02.11.2024).
66. Walter Scott - Wikisource, the free online library. Wikisource, the free library. URL: https://en.wikisource.org/wiki/Author:Walter_Scott (date of access: 05.11.2024).